

РЕВИДИРАНА АРУША ДЕКЛАРАЦИЈА

ДЕКЛАРАЦИЈА НА СОВЕТОТ ЗА ЦАРИНСКА СОРАБОТКА ВО ВРСКА СО ДОБРОТО ВЛАДЕНИЕ И ИНТЕГРИТЕТОТ НА ЦАРИНАТА

СОВЕТОТ ЗА ЦАРИНСКА СОРАБОТКА,

УКАЖУВАЈКИ на фактот дека царинските служби ширум светот изведуваат бројни суштински значајни задачи во име на нивните Влади, со придонес кон остварувањето на националните цели како што е прибирањето на приходи, заштитата на општеството, олеснувањето на трговијата и заштитата во поглед на државната безбедност;

ИСКАЖУВАЈКИ согласност околу тоа дека интегритетот е важно прашање за сите нации и царински служби, каде присуството на корумпираност може сериозно да ја ограничи способноста на Царината да делува ефикасно во остварувањето на мисијата. Неповолниот одраз на корупцијата може да се огледа преку:

- нарушена државна безбедност и заштита на општеството;
- намалени приходи и измами;
- намалување на странските инвестиции;
- зголемени трошоци за општеството;
- воспоставување на бариери за меѓународната трговија и економскиот развој;
- намалена доверба на јавноста кон владините институции;
- намалено ниво на доверба и соработка помеѓу царинските служби и другите владините служби;
- намалена спремност за спроведување на царинските закони и одредбите;
- опаднат морал и совесност кај вработените.

СМЕТАЈКИ дека корупцијата може да биде ефикасно сузбиена само во рамки на јасни државни напори,

ПОТВРДУВАЈКИ дека приоритет на Владите треба да биде обезбедување на отстранување на корупцијата од редовите на Царината. Овие барања ја засилуваат политичката волја и зајакнатата решеност во борбата против корупцијата;

УКАЖУВАЈКИ на потребата да се воспостави ефикасна државна програма за царински интегритет врз основа на следниве клучни фактори:

1. Лидерство и посветеност

Главната одговорност во спречувањето на корумпираноста треба да биде преземена од Директорот на Царината и извршниот управувачки тим. Треба да се напомене потребата за одржување на високо ниво на интегритет, со долгорочна посветеност во борбата против корумпираноста. Царинските раководители и супервизори треба да усвојат силна лидерска улога, со прифаќање на соодветен степен на обврска и одговорност околу одржување на подигната моралност во сите делови на царинското работење. Царинските раководители треба да покажат јасна и решена насоченост кон интегритетот, со посочување на пример кој ќе биде доследен на словото на законот и духот на кодексот на однесување.

2. Правна рамка

Царинските закони, одредби, административни упатства и постапки треба да бидат усоглаени и поедноставени во најголема можна мерка за да може царинските формалности да бидат извршувани без поголеми потешкотии. Овој процес подразбира усвојување на меѓународно прифатени конвенции, други инструменти и усвоени стандарди. Царинските постапки треба да бидат ревидирани и подобрени во насока на надминување на црвената лента и намалување на непотребното дуплирање на нештата. Царинските стапки треба да бидат изедначени онаму каде што тоа е можно и ослободувањата според стандардните правила треба да бидат минимизирани. Системите и постапките треба да бидат во согласност со Меѓународна конвенција за поедноставување и усогласување на царинските постапки (ревидирана Кјото конвенција).

3. Транспарентност

Царинските клиенти очекуваат голема сигурност и предвидливост во своето работење со Царината. Царинските закони, одредби, постапки и административни упатства треба да се јавни, лесно достапни за јавноста, со униформна и доследна примена. Треба да биде јасно дефинирана основата за остварување на дискреционото право. Механизмите за поднесување жалба и повторно административно разгледување треба да бидат така воспоставени што за клиентите ќе обезбедат механизам за следење на царинските одлуки. Треба да се утврдат повелби за служење во корист на клиентот и за следењето на стандардите, со кои би се утврдило нивото на услугите што клиентите можат да ги очекуваат од Царината.

4. Автоматизација

Автоматизацијата или компјутеризацијата на царинското работење можат да допринесат за ефикасност и делотворност во надминувањето на можната

корупција. Автоматизацијата може да доведе до засилена одговорност и да обезбеди ревизорска можност за подоцнежнo разгледување и употреба на службена дискреција. Онаму каде е возможно, автоматските системи треба да бидат програмирани на таков начин за да овозможат минимизирање на можноста за користење на службената дискреција, физички контакти помеѓу царинските работници и клиентите, физичкото манипулирање и трансфер на парични средства.

5. Реформа и осовременување

Корупцијата обично се јавува во ситуации каде се застапени застарени и неефикасни постапки, каде клиентот е поттикнат да се обиде да ги избегне спорите и отежнати процедури, преку плаќање на мито и награда за олеснување. Царинските служби треба да извршат реформа и осовременување на своите системи и постапки, со цел да бидат отстранети можните привилегии кои би можеле да бидат остварени со заобиколување на службените правила. Ваквите иницијативи за реформа и осовременување треба да бидат јасно насочени кон сите царински делувања и постапки. Ревидираната Кјото конвенција јасно укажува на таквите иницијативи.

6. Ревизија и истрага

Спречувањето и контролирањето на корумпираноста во Царината може да биде потпомогнато со спроведување на низа соодветни механизми за следење и контрола, како што се програми за внатрешна проверка, внатрешна и надворешна ревизија, како и режими на истрага и прогон. Ваквите режими треба да воспостават умерена рамнотежа помеѓу позитивните стратегии за поттикнување на повисок интегритет и репресивните стратегии за утврдување на застапеноста на корумпираноста и за казнување и прогон на вмешаните вработени лица. Царинските работници, клиенти и јавноста треба да бидат поттикнати за пријавување на корупцијата, неетичкото однесување и незаконитата активност, каде обезбедените информации би биле брзо и темелно истражени, со обезбедена заштита на изворот на информации. Во случај на засновани обемни и сложени истраги, во царинските служби со распространета корумпираност, потребно е да се прибегне кон независни агенции за борба против корупција.

7. Кодекс на однесување

Како клучен елемент за секоја ефикасна програма за интегритет се јавува разработувањето, издавањето и прифаќањето на јасно одреден кодекс на однесување кој на практичен и недвосмислен начин го утврдува очекуваното однесување на царинските работници. Казните за непридржување треба да бидат изнесени во кодексот, усогласени според степенот на извршеното кршење и пропратени со соодветни административни и законски одредби.

8. Раководење со човечки ресурси

Спроведувањето на јасно одредени начела и процедури за раководење со човечки ресурси, игра главна улога во борбата против корумпираноста во редовите на Царината. Раководењето со човечките ресурси кое се покажа како полезно во контролирањето и сузбивањето на корумпираноста на Царината, опфаќа:

- обезбедување на задоволителна плата, друг надомест и услови кои на царинските вработени им обезбедуваат запазување на пристоен животен стандард;
- вработување и задржување на оние вработени кои покажуваат или оставаат впечаток на запазена висока моралност;
- обезбедување на постапки за селектирање и унапредување на вработените, кои ќе бидат изземени од пристрасност и фаворитизам, а ќе се засноваат на принципот на постигнати резултати;
- настојување одлуките за распоредување, прераспоредување и преместување на вработените да се водени од потребата за спречување на можноста царинските вработени долго време да држат чувствителна позиција;
- обезбедување на соодветна обука и стручно надградување за царинските работници, при вработувањето и во текот на нивната работа, во насока на постојано промовирање и засилување на значењето во запазувањето на високите етички и професионални стандарди;
- спроведување на соодветни системи на вреднување и раководење кои ќе го засилат јасно одреденото делување и ќе поттикнуваат високо ниво на личен и професионален интегритет.

9. Морална и организациона култура

Корупцијата најчесто настанува во организации со опаднат морал и совесност каде царинските работници не чувствуваат горделивост заради угледот на нивната служба. Царинските работници бележат интегритет при делување со воспоставен повисок морал, во услови каде раководењето со човечките ресурси бележи праведност и нуди реални можности за развој на кариера и напредување. Службениците на сите нивоа треба активно да се вклучат во програмата за борба против корупцијата и треба да бидат поттикнати да преземат соодветна одговорност во поглед на интегритетот на службата.

10. Односи со приватниот сектор

Царинските служби треба да зајакнат отворени, транспарентни и плодни односи со приватниот сектор. Клиентските групи треба да бидат поттикнати да прифатат соодветна обврска и одговорност околу проблемот и утврдувањето и спроведувањето на практичните можни решенија. Воспоставувањето на Меморандум за разбирање помеѓу Царината и

индустриските тела може да биде полезно во тој поглед. Така корисно може да биде и утврдувањето на кодекси за однесување на приватниот сектор кои јасно ги одредуваат стандардите на професионалното однесување. Казните за вмешаност во корумпираност треба да задоволат во насока да се одвратат клиентските групи од плаќање на мито и награда за олеснување заради добиен привилегиран третман.

НИЕ, членовите на Советот за царинска соработка, повикуваме на тоа во рамките на царинските служби да бидат формирани јасни и подржани акциони планови за интегритет кои ќе се засниваат на клучните претходно изнесени принципи, со упатен повик до Владата, деловниот сектор и членовите на меѓународната заедница, да ја подржат Царината во нејзината борба против корупција.